

EAPC blog

Er occitan en Catalonha: quines prioritats? – Aitor Carrera Baiget

© 13 de juny de 2017

Ena escadença deth detzau anniversari dera oficializacion der occitan en Principat de Catalonha (per Estatut d'autonomia de 2006, article 6.5), que comencèc de circular un document, nescut en quadre deth mon associatiu catalan, que se volie ua analisi d'aqueri dètz ans d'oficialitat. Aquera analisi –que non cau bric dobtar dera sua bona voluntat– que venguie lèu ua seguida de proposicions adreçadas tara administracion e eth poder public catalans, aparentaments entà possar er occitan en Catalonha, damb quauques idèes que virauen plan soent ath torn d'un èish geografic plan aluenhat deth territòri a on er occitan ei parlat. Atau, maugrat qu'ena Val d'Aran non i age cap ne un solet tren (eth temps deth tramvai de Marinhac, qu'arribaue denquias Quate Lòcs, qu'ei ja lonhdan), eth document que proposaue que se prenguesse es mesures necessàries entà qu'er occitan figurèsse en futur enes

vagons e enes distribuïdors de bilhets des Ferrocarrils de la Generalitat. S'auem liejut coma cau, tà qu'eth mètro de Barcelona siguesse tanben en occitan. Tà qu'eth menut dera cafeteria deth Parlament de Catalonha poguesse èster liejut tanben en occitan. E atau. Qüestions mès o mens chocantes vist a on n'èm sociolingüisticaments e es terribles urgéncias dera lengua en sòn territòri.

Totes aqueres idèes –castèths bastits en Espanha, que n'í aurie quauqui uns d'entre nosati que'n serien temptats de díder– que hèn contrast donc, enes hèts, e en çò que concernís er occitan en Catalonha, damb ua realitat sociolingüística de mès en mès complicada, qu'es allusions en document evocat dilhèu i èren mèslèu escasses. Segons es donades mès recentes –es dera Enquesta d'usatges lingüistics dera poblacion 2013–, era comunitat lingüística aranesa pòt èster estimada ath torn de 2000 locutors, dilhèu quauqui centenats mès en milhor des casi¹ (sus ua poblacion, era dera Val d'Aran, que puge a mès de 10000 personas). Bères chifres que non son pas encara estades publicades ja mos mòstren qu'es madeishes personas que se declaren locutores d'occitan con·hessen ath madeish temps utilizar er aranés en un nombre pro feble des situacions diàries. Tot aqueth que conesque un shinhau eth país ja sap qu'era percepcion social dera màger part des locutors d'aranés va de mès en mès en aqueth sens.

Que sabem plan qu'en Catalonha er occitan a hèt er objècte d'ua progressiva arreconeishença dempús der Estatut de Sau e denquias nòsti dies.² Arreconegut de cap ara fin des ans 1970, legitimat enes ans 1980, oficializat en Aran ath començament des ans 1990, oficializat tanben en Principat –d'ua manèra modulada, çò qu'ei de temps en temps desbrenbat– en 2006, er occitan que provoquèc ua lei especifica deth Parlament (era Lei der occitan, aranés en Aran) en 2010, que preve mecanismes de promocion dera lengua qu'en fòrça casi, de hèt, non ère cap impossible d'aplicar-les precedentaments maugrat que non siguessen explicits.

A prumèra vista, que pòt semblar estonant qu'ua lengua qu'ei estada de mès en mès legiferada tot ath long de trenta ans, se tròbe en ua situacion tan problematica sus eth plan social, coma se totes es disposicions legaus –inedites dehòra de Catalonha– non li aguessen cap permetut de guanhar nau locutors a mesura qu'era Val d'Aran coneishie importants cambiaments demografics (qu'ei, tot comptat e arrebatut, ua des conclusions que s'impòse; mès non pas era soleta). E ben, eth cas qu'ei que cau adméter bères capitades en progrès der aranés: era existéncia d'un Conselh Generau que foncione mès que mès en occitan (qu'includís un departament especific de lengua, cultura o politica lingüística), era preséncia der occitan ena escòla (qu'a hèt a aumentar es competéncias dera poblacion en aranés mentre era lengua se hège a rosegat en usatge social) o eth trabalh voluntarista de quauqui màstres e professors o militants (totun, pas nombrosi) que son elements irrefutablaments positius. Que se poirien nuançar e que se'n poirie explicitar es ombres e es lums, mès non pòden cap èster metuts en dopte. Per aquerò, qu'ei vertat tanben que mos podem demanar quin sens pòt hèr de bater-se formauments e en permanéncia –per exemple– per bèri usatges publics e ua administracion trilingües en Barcelona (en prenent ara letra ua lectura parcèra deth capítol II dera Lei der occitan) deth temps qu'eth desfís mès important ei qu'er emplec dera lengua non recule peth carrèr en Vielha e qu'era comunitat lingüística aranesa non s'estretisque a un punt dangerós. Autaments dit: n'í a pro de velhar ar usatge institucionau e ara preséncia emblematica dera lengua a nivèu catalan entà salvar era lengua pròpria en Aran d'ua residualizacion de mès en mès possible?

Qu'ei as juristes de hèr ua analisi a hons de çò qu'ei estat disposat enes tèxtes legaus a propòs der aranés, e mès especificaments sus es possibilitats e es limits der emplec der occitan dera part dera

administracion. Es lingüistes e es sociolingüistes que mos podem contentar de testimoniar eth contrast entre çò que podem constatar ath nivèu social e çò qu'aparentaments –aumens aparentaments– podem liéger enes leis, e sus era mission acordada as administracions e poders publics ad aqueth respècte. Era Lei der occitan qu'atribuís soent ath madeish temps ath Conselh Generau, ara Generalitat e as “ens locals” es competéncias entà promòir er usatge social dera lengua occitana. Eth capítol VII d'aqueth tèxte (“Foment i difusió de l'occità, aranès a l'Aran”) que se servís pro regulaments d'aqueri sintagmes coordinats: “La Generalitat i el Conselh Generau” o “La Generalitat, el i els ens locals”, damb un circumstanciau pro recurrent: “en l'àmbit de les seves competéncias”. Bèth còp, eth subjècte sintaxic que ven tot simplaments “els poders públics”. Com que sigue, era darrèra Lei de regim especiau d'Aran (Lei 1/2015) qu'ei pro explicita: “El Consell General d'Aran té competència plena en tot allò referent al foment, la normalització i la regulació de la utilització de l'occità, denominat aranès a l'Aran, d'acord amb les lleis de caràcter general en vigor a tot Catalunya en matèria de política lingüística i d'educació” (article 51.1). Era Generalitat e era administracion der Estat que les calerie “cooperar amb el Consell General d'Aran” enes domenis “autonòmic, estatal i internacional” (article 51.4). De hèt, eth prumèr d'aqueri dus fragments qu'ei, ena practica, ua còpia quasi literau de çò que se podie ja trobar ena prumèra Lei de regim especiau de 1990 (article 20.2): “El Consell General té competència plena en tot allò que fa referència al foment i l'ensenyament de l'aranès i de la seva cultura, d'acord amb les normes de caràcter general vigents a tot Catalunya en el camp de la política lingüística i educativa”. Es tèxtes mès recents que son luenh d'èster ua suspresa.

Que i a donc quauquarren que mos apareish clar e evident: qu'ei as organismes publics aranesi –en prumèr eth Conselh Generau, en segon es ajuntaments– que les cau jogar un ròtle màger ena promocion e er arreviscolament der occitan ena Val d'Aran. Qu'ei ua quasi-evidéncia. E qu'ei aqui que podem èster assautats de questions. Vist a on n'èm, aqueri organismes se son vertadèraments aplicats ad aqueth prètzhèt damb professionalisme o non an pogut arren entà evitar era situacion actuau? An sabut causir de manèra adequada es prioritats entà hèr a víuer era lengua o, per contra, son soent demorats en nivèus benignes de promocion? Es –eventuaus– accions de política lingüística des darrèrs decennis que posquen èster invocades peth govèrn aranés –dera color politica que sigue– an capitat d'auer un impacte social? An arrespongut a un plan arrasonat, ierarquizat e long sus eth temps entà possar er usatge der aranés, aumens a miei tèrme, tà poder despassar es eveniments socials suposats desfavorables tara normalizacion social dera lengua e compréner es enjòcs sociolingüistics? Un dia be mos calerà dar arresponsa a totes aqueres qüestions, tanlèu auer escotat es arrasonaments corresponents (e descorbir tota era paleta deth gris intermediari, ath delà deth blanc e deth nere). Peth moment, de tot aquerò, que'n podem trèir ua causa ath clar: era soberviuença der aranés qu'ei en partida ua qüestion d'eficacitat, mès tanben de prioritats. Ua qüestion que se jògue mès que mès en espaci a on era lengua ei parlada. Ua qüestion a on era territorialitat aranesa pese fòrça mès qu'es drets individuaus que posquen èster acordats as occitanofòns ena Catalonha catalanofòna o es usatges mès o mens simbolicos dera lengua a centenats de quilomètres de Salardú. Non en cau cap auer eth mendre dobte.

Aitor Carrera

Director de la Càtedra d'Estudis Occitans de la Universitat de Lleida

1 <https://eapc-rld.blog.gencat.cat/2015/10/15/i-que-en-fem-de-loccita-algunes-consideracions-a-partir-de-lenquesta-dusos-linguistics-de-la-poblacio-de-2013-aitor-carrera/>

2 <https://eapc-rld.blog.gencat.cat/2014/04/29/er-occitan-dera-val-daran-a-on-nem-aitor-carrera/>

✦ AITOR CARRERA, ARANÈS, CONSELH GENERAU, CONSELL GENERAL D'ARAN, FORMACIÓ, INNOVACIÓ, OCCITAN, OCCITÀ, VAL D'ARAN